

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความรู้ เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าของสังคมเพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมฐานเรียนรู้ (Knowledge-based society) การจัดการศึกษาในสังคมฐานความรู้จึงมุ่งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการแข่งขันและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งมีความรู้ในระดับที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สารสนเทศในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งเกิดจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การสืบเสาะ (Inquiry) และการแก้ปัญหา (Problem solving) จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Alghazo, 2006) เน้นวิธีการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้รายบุคคล ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ (Dean, 1991) ดังนั้น เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปทั้งในด้านสื่อ เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน และกระบวนการในการเรียนรู้ (วสันต์ อดิศัพท์, 2546) และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันจึงเป็นทรัพยากรสำคัญในการปฏิรูปการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Adams, 2005)

การใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู โดยครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องสอดคล้องกับการนำไปใช้ในบริบทจริงของชีวิต (Lu, & Miller, 2002) ครูจึงต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Howland & Wedman, 2004) จากความสำคัญของเทคโนโลยีดังกล่าวมา ทั้งนักศึกษาครู (Pre-service teacher) และครูประจำการ (In-service teacher) จำเป็นต้องได้รับการเตรียมพร้อมเพื่อให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบุคลากรการจัดการเรียนการสอน (วสันต์ อดิศัพท์, 2546) ครูจะต้องเรียนรู้เพื่อบุคลากรเทคโนโลยีในการจัดการสอน เพื่อสร้างความสนใจและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (Howland & Wedman, 2004) ตลอดจนเข้าใจวิธีการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้ (Krueger, Hansen, & Smaldino, 2000)

ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีต่อการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายและแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษา ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรัฐจะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการวิจัยและ

การพัฒนานวัตกรรม พัฒนาบุคลากรและผู้เรียน จัดตั้งกองทุน และมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (2) กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ระยะ พ.ศ. 2554-2563 (ICT 2020) มีเป้าหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างนวัตกรรมบริการภาครัฐ สร้างความเข้มแข็งภาคการผลิต สร้างความเสมอภาคของโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสภาพแวดล้อม อันจะนำประเทศไปสู่การเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งเรียกว่า Smart Thailand 2020 (3) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทุกระดับมีความเฉลียวฉลาดและรอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม มีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคม มีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีธรรมาภิบาล (Smart Governance) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้และนวัตกรรมอย่าง ยั่งยืนและมั่นคง ผลจากนโยบายและแผนแม่บทดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2554-2556 ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันของไทย ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล นอกจากนี้ยังได้กำหนดสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูไว้ในมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (พ.ศ. 2548) คือ มาตรฐานที่ 1 ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู และ มาตรฐานที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

ถึงแม้ว่าประเทศไทยในปัจจุบันมีความตระหนักในความสำคัญและยอมรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ มากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมากทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ (Stamper, 2002) (NECTEC, 2548) ครูประจำการในสถานศึกษา ทั้งระดับประถมและมัธยมได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพียงร้อยละ 20 (Pernia, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ., 2550) เกี่ยวกับการสำรวจความต้องการการพัฒนาของครู พบว่าทักษะที่ครูต้องการพัฒนามากที่สุดคือ (1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (2) การวิจัยทางการศึกษา (3) การออกแบบการเรียนการสอน (4) การวัดและประเมินผลทางการศึกษา และ (5) การจัดการหลักสูตร ตามลำดับ ในส่วนปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษานั้น พบว่าครูประจำการในประเทศไทยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ในระดับปานกลางเท่านั้น โดย

ภูมิภาคที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาได้ดีที่สุดคือครูในกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ใช้น้อยที่สุดคือ ภาคใต้

เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูประจำการ แต่ผลจากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ., 2547) พบว่าการพัฒนาครูประจำการของประเทศไทยที่ผ่านมาในแต่ละปีมากกว่าร้อยละ 92 ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจาก เป็นการพัฒนาที่ไม่ตรงกับความต้องการของครู ครูประจำการมีเวลาในการพัฒนาน้อย การพัฒนาเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ครูขาดทักษะการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ครูขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง การฝึกอบรมมีเนื้อหามากเกินไป กระบวนการพัฒนาขาดงบประมาณ ขาดทีมงานสนับสนุน และขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประชุมครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ., 2550) ได้รับการยืนยันถึงความต้องการรูปแบบการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยที่ประชุมได้เสนอแนวทางการพัฒนาครูประจำการว่าควรมีลักษณะเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของครู ช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน และครูสามารถรับการพัฒนาโดยไม่ต้องละทิ้งหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ครูประจำการยังต้องการเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการ พบว่าประเทศไทยได้เล็งถึงความสำคัญของการพัฒนาครู โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ว่า “รัฐจะต้องกำหนดมาตรฐานวิชาชีพสำหรับครูและต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาครู ตลอดจนต้องสร้างระบบและกระบวนการที่มีคุณภาพและมาตรฐาน” ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเป็นแผนกลยุทธ์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา 2547-2556 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลักคือ (1) ฟื้นฟูความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู (2) พัฒนาครูให้มีศักยภาพ และ (3) การผลิตครูใหม่ โดยดำเนินการผ่านการจัดการศึกษาของนักศึกษาครู การพัฒนาครูประจำการ และศูนย์บริการทางการศึกษาสำหรับครู นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการศึกษาสำหรับครูของประเทศไทยนั้น การผลิตครูใหม่เป็นความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ซึ่งต้องผลิตครูใหม่ให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาชีพสำหรับครู และในส่วนของพัฒนาครูประจำการนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2549-2551 (สคบศ. 2548) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการคือ (1) การพัฒนาครูจะต้องมีเอกภาพ มีทิศทาง และเป้าหมายในการพัฒนา (2) การพัฒนาครูต้องสัมพันธ์กับระดับ

ความรู้ของครู การขอใบประกอบวิชาชีพ และ คุณภาพของการเรียนรู้ (3) การพัฒนาครูต้องมีรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย และรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาครูต้องประกอบด้วย (1) เป็นการพัฒนาเชิงสมรรถนะภายใต้มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (2) พัฒนาโดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (3) ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา และ (4) เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ทางไกล

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการให้ประสบความสำเร็จนั้น พบว่า การพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์และบุคลิกภาพของครู การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของครู และเริ่มจากระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครู หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นด้านเวลา ออกแบบกิจกรรมให้ครูได้เรียนรู้เทคโนโลยีด้วยเทคโนโลยี มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านระบบการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อให้ครูประจำการสามารถเรียนรู้ได้ในบริบทการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องทิ้งชั้นเรียน และเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเชื่อมโยงกับเครือข่ายวิชาชีพเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ครูสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งต้องมีการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการพัฒนาด้วยเทคโนโลยี มีทีมสนับสนุนในการติดตามและให้คำปรึกษา และมีการสนับสนุนในเวลา สถานที่ และรูปแบบที่เหมาะสม (Brand, 1997; Wedman & Graham (1998); Krueger, Hansen, & Smaldino, 2000; Gooler, Kautzer, & Knuth, 2000; Stamper, 2002; Howland & Wedman, 2004; สกศ., 2547; Adams, 2005; Blasé, 2005; Hall, 2006; สบคศ., 2548, 2550; Miao, 2007; Quah, 2007; Barron & Hohlfeld, 2008; and Pernia, 2008)

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและลักษณะบริบทการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของครูประจำการ

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูประจำการมีลักษณะอย่างไร
2. ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
3. เมื่อนำระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการไปใช้ในการพัฒนาครูประจำการ จะได้ผลอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูประจำการ
2. เพื่อพัฒนาระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ครูประจำการที่ได้เรียนรู้ด้วยระบบที่พัฒนาขึ้นมีระดับสมรรถนะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. ครูประจำการที่ได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาผ่านระบบที่พัฒนาขึ้นมีความเห็นว่าเว็บเพื่อการเรียนรู้ทางไกลมีความเหมาะสมในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาครั้งนี้ จะมีคุณค่าและมีประโยชน์ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาศมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูประจำการ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาศมรรถนะครูประจำการต่อไป
2. ได้ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ
3. ครูประจำการที่ผ่านการพัฒนาศมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาด้วยระบบที่พัฒนาขึ้น สามารถออกแบบและสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นครูประจำการผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 12,838 คน (ข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2553 จากสำนักนโยบายและแผนการศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการชั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ระยะที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
1	กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจสภาพและประเมินความจำเป็นในการพัฒนาระบบ เป็นครูประจำการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2538) ที่ระดับความคาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)	390 คน
2	กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบการใช้งานเว็บเพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เป็นครูประจำการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งได้มาโดยการสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย	4 คน
3	กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาผลการใช้ระบบที่พัฒนาขึ้น เป็นครูประจำการ	30 คน

ระยะที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
	ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งได้มาโดยการสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย	
	รวมกลุ่มตัวอย่าง	424 คน

3. เนื้อหา

เนื้อหาการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา มาตรฐานที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และ (3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากมีข้อจำกัดในเวลาและงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษาจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น และในการทดลองใช้ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ ดำเนินการเพียงขั้นการสร้างความตระหนัก การเรียนรู้และพัฒนา และการนำเสนอและประเมินผลงานเท่านั้น ไม่ได้เก็บข้อมูลในขั้นของการนำไปใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาระบบ หมายถึง กระบวนการในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ การวิเคราะห์ระบบ (Systems analysis) การสังเคราะห์ระบบ (Systems synthesis) การสร้างแบบจำลองระบบ (Systems modeling) และการประเมินระบบ (Systems evaluation) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2523)

2. การฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของครู ประกอบด้วย การศึกษาสภาพและวิเคราะห์ความจำเป็นของสมรรถนะที่ต้องดำเนินการพัฒนา กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรและทรัพยากรการเรียนรู้ ดำเนินการพัฒนาระบบตามแผนที่กำหนด และประเมินผลระดับสมรรถนะของครูที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน (Day, 1999)

3. การเรียนรู้ทางไกล หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน โดยใช้สื่อ เครื่องมือ และทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

4. การเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐาน หมายถึง การจัดระบบการเรียนรู้ทางไกลที่ใช้เว็บเป็นเครื่องมือหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเว็บเพื่อการเรียนรู้ทางไกลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ระบบการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ระบบจัดการหลักสูตร (Course management) ระบบการสร้างบทเรียน (Content management) ระบบการทดสอบและประเมินผล (Test and evaluation system) ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ (Course tools) และระบบจัดการข้อมูล (Data management system) (2) เครื่องมือการสื่อสาร (Communication tools) แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แบบประสานเวลา (Synchronous) เช่น Chat, Video Conference เป็นต้น และ แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เช่น Webboard, SMS, e-Mail เป็นต้น และ (3) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Facebook, Google+, Twitter, LinkedIn เป็นต้น

5. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการ เพื่อบริหารในการสอนและการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Howland and Wedman, 2004) ประกอบด้วย (1) สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และ (3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. ครูประจำการ (In-service teacher) หมายถึง ครูผู้สอน ผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

7. ประสิทธิภาพระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ หมายถึง ประสิทธิภาพของระบบฯ ในการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูประจำการโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520)

8. ความเหมาะสมของเว็บเพื่อการเรียนรู้ทางไกล หมายถึง ผลการประเมินการของครูประจำการกลุ่มทดลอง โดยใช้ แบบสอบถามความเหมาะสมของเว็บเพื่อการเรียนรู้ทางไกลของ Andrina Granic (2008)

9. แผนตานิ ของวุทธิศักดิ์ โกชนกุล (Wuttisak's TANI Plan) หมายถึง ระบบการฝึกหัดครูเชิงสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เว็บเป็นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับครูประจำการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยคำว่า “ตานิ คือ TANI” มาจาก “Technology Applied to Novel Instruction” และพ้องกับชื่อ วิทยาเขตปัตตานี ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นการตั้งชื่อในลักษณะเดียวกับ ระบบการสอน “แผนจุฬา (CHULA Plan)” และ “แผน มสธ. (STOU Plan)” ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus